

Annika Sølvará

stjóri í Granskingarráðnum

Eg sum privatpersónur, hvør er tað?

- Eg hoyrði teg í útvarpinum! segði ein vinmaður sonin ein dagin. - Ná, hvat tosaði eg um? - Tað minnst eg ikki... Hetta fekk meg sum ikki einaferð at hugsa um, hvat tað er, vit hoyra, tá onkur úttalar seg ella skrivur okkurt. Og hvønn týdning hava miðlarnir, vit brúka.

Hesin spurningur er aktuellur við Facebook, har fólk skriva bæði líkt og ólíkt, tíðliga og seint, við arbeiðs- ella privathatti á, hultur til bultur. Málburðurin er alt frá sera formalistiskum til púra avslappað, orðavalið ofta meira talumál enn skriftmál, og langt frá stílinum, sum flestu vildu brúkt í eini almennari samrøðu ella einum lesarabrævið.

Hvat signaleri eg og hvør eri eg, tá eg skrivi á FB - privatpersónur, alment sett, nevndarlimur, fyriverandi okkurt ella kanska alt í senn. Hvønn síggja vinir og kenningar mínir meg sum, tá eg skrivi, og hefur tað nakran týdning. Og hvussu lesi eg boð frá øðrum. Eg kann í øllum førum staðfesta at tað er ótrúliga stórus munur á, hvussu fólk brúka Facebook til arbeiðis og privat brúk, hvussu tey orða seg og hvat tey siga nakað um.

Eg skilji ímillum mínar almennu leiklutir, tá eg úttali meg, fyrst og fremst í fjølmiðlunum, men eisini í almenna rúminum herundir Facebook. Samstundis er tað greitt, at hóast eg veit, hvør avsendarin er, so er tað ikki vist, at móttakarinn er líka greiður um tað, tí eg havi sum so nógv onnur her á landi fleiri leiklutir, sum onkuntíð yvirlappað. Og tað ger, at eg eins og mong onnur vari meg fyri, at tað eg sigi í einum leikluti, ikki er í andsøgn ella kann virka negativt á ein av hinum leiklutunum.

Eg haldi meg ikki beinleiðis aftur at siga mína erligu meining sum privatpersónur, men í fleiri og fleiri førum hugsi eg meg um eina ferð eyka, áðrenn og serliga hvussu eg úttali meg, ikki minst um tað er okkurt, eg eri ónøgd við ella ósamd um. Hetta er ein neyðug, men vandamikil støða, tí tað er stórus vandi fyri sjálvsensuri í einum leikluti av bangilsí fyri at koma at traðka onkran á tærnar, sum eg fegin vil sita væl um sátt við í øðrum leikluti.

Tað er eingin ivi um, at um vit kenna fólk úr einum starvi ella leikluti, so hugsa vit um tann leiklutin eisini, tá tey trína fram, siga ella skriva okkurt í einum øðrum leikluti. Jú størri vald ella jú kendari leiklutur-in er, jú meira fyllir hesin í hugaheiminum hjá fólki eisini, tá viðkomandi heldur frí.

Vanliga fatanin er, at jú longri upp tú kemur í hierarkinum, nærri maktsentrinum, jú minni kanst og eigur tú úttala teg sum privatpersónur. Tí stúrsaði eg við, tá eg nú ein dagin las á Facebook vanganum hjá einum landsstýrisfólki: "Sum privatpersónur haldi eg ..." og so hartar viðkomandi ein almennan stovn og starvsfólkini har. Uttan at taka støðu til málið, sum varð umrøtt, so fór eg at hugsa um, hvørt fólk megna at síggja hesa útsøgnina sum støðuna hjá einum privatpersóni, ja um tað yvirhøvur er gjørligt at hava meiningar sum privatpersónur í almenna rúminum, tá mann er landsstýrisfólk. Og um tað sømir seg hjá landsstýrisfólki sum privatpersónum alment at harta embætisfólk, uttan at leggja fram grundgevingar fyri atfinningunum.

Men hetta er bara mín meining sum privatpersónur...

KJAK

Viðmerkingar og lesarabrøv til Sosialin skulu sendast til teldupostadressuna: post@sosialurin.fo

Sparingar og ábyrgd

Óluva í Gong

Aftur ein dagur farin við tíðindum um sparingar innan eldraðkið. Dagur og Vika ber boð um at størvini hjá tveimur terapeutum verða niðurløgd á Lágargarði. Hetta ger at dagtilboðið um venjing til heimabúgvandi pensionistar fellur burtur.

Avleiðingarnar av at hetta tilboð fellur burtur er eyðsýndur. Politikkurin um at fólk skulu sleppa at verða sum longest í egnum heimi kann

ikki fremjast, og gongdin frá at vera sjálvstøðugur heima-búgvandi pensionistur til røktarkrevjandi búfólk á røktarheimi stýttist munandi.

Skotið verður eftir leiðslunum fyri at mangla vitan um hvat terapeutarnir kunnu bjóða. Eg haldi at tað er umráðandi at varpa ljós á,

at leiðslurnar innan eldraðkið, sum í flestu førum eru sjúkrarøktarfrøðingar, eru fult greiðir yvir hvørja venjing terapeutar kunnu bjóða, og eisini greiðir yvir hvussu stóra gleði brúkarin hevur av venjingunum, bæði líkamliga og sálarliga. Sparingarnar raka ikki terapeutar, tí leiðslurnar ikki eru greiðar yvir hetta. Nei - sparingarnar raka terapeutar,

tí at landsstýriskvinnan í almannamálum hevur givið beinleiðis boð um, at sparingarnar ikki mugu raka røktina. Leiðslunar á røktarheimunum hava nemliga víst á, at hesar sparingar vilja geva ein lottuvinning, sum kemur at kosta uppá longri sigt.

Spurningurin er so hvat er røkt? Tað hevur enn ikki eydnast at fáa landsstýriskvinnuna í almannamálum ella stjóran í almannaverkinum at siga, hvat tær meina at røkt er. Men tað stendur púra greitt, at búfólk á røktarheimum skulu hjálpast upp úr songini, hjálpast við persónligari røkt, hjálpast á ves, hjálpast at eta, stuðlast við rørslu osv. og hetta skal sum sagt ikki ávirkast av

sparingum. Einkin er tó at yvast í, at hesin tørvurinn økist í stórum við framdu sparingunum.

Eg haldi at tað er umráðandi at ábreiðslurnar fyri sparingarnar innan eldraðkið verða settar á røttum staði. Tað er Føroya Løgting, sum hevur avgjørt hvussu nógvur peningur skal nýtast til eldraðkið. Landsstýriskvinnan í almannamálum var í løgtinginum og bað um eina eyka játtan. Væl vitandi um at 7 mio manglaðu, valdi Føroya Løgting at játta 4,1 mio. Úrslit er givið, álvarsamar sparingar mugu fremjast og boðini eru greið frá landsstýriskvinnuni. "Sparingarnar mugu ikki raka røktina".

Trygdarskeið forðar rekruttering

Axel Hansen

nevndarlimur í Føroya Fiskimannafelag

Tað er upp á tíðina, at myndugleikarnir, í hesum føri Johan Dahl, vinnuáráðharri, fara at endurskoða krøvini um útbúgving av sjófólki og gera undantak í krøvunum um trygdarskeið, tí sum krøvini eru nú, steðgar øll rekrutteringin til fiskiflotan upp.

Í dag er tað eitt ófrávikiligt krav, at ein og hvør, sum mynstrar við einum fiskiskipi, hevur verið á góðkendum trygdarskeiði.

Eitt slíkt skeið kostar fleiri tusund krónur, og tað tekur 2-4 dagar at taka, alt

eftir hvar tað verður tikið.

Tað er sjálvsagt, at hetta kravið fær nógv at setast aftur, sum annars fegin høvdu viljað roynt sjólívið. Tað er so javnan, at vit hoyra tey ungu siga, at tey fegin høvdu viljað sloppið til skips fyri at vita, um sjólívið er nakað fyri tey, um tað bara ikki var so nógv roks og dýrt at sleppa umborð.

Støðan í dag er hon, at miðalaldurin á manningunum umborð á teimum føroysku fiskiskipunum er støðugt vaksandi, og grammleikin at sleppa umborð er minkaður nógv, serliga hjá ungum fólki. Og tað gongst støðugt verri at finna avloysarar, um ein maður onkuntíð ætlar at

taka sær ein frítúr.

Henda áheitanin á landsstýrismannin skal ikki mis-skiljast soleiðis, at eg vil slaka upp á trygdarkrøvini generelt umborð á føroysku fiskiskipunum. Tað er als ikki tað, talan er um, tí trygdin skal sjálvsagt raðfestast sera høgt.

Men tað fer neyvan nakað av trygdini, um eitt fólk í eini stórari skipsmanning onkuntíð sleppur at mynstra uttan at hava tikið trygdarskeið. Undantøk verða eisini gjørd frammanundan, eitt nú sleppa skúlanæmingar í starvsvenjing við fiskiskipum, uttan at tey verða kravd á trygdarskeið fyrst.

Tað snýr seg bara um at

laga reglurnar soleiðis, at tað skal bera til at mynstra einar tvær-triggjar ferðir við einum fiskiskipi, áðrenn kravið um trygdarskeið fær gildi.

Hetta eigur og skal bera til í eini fiskivinnutjóð sum okkara. Tað einasta, ið krevst, er, at Johan Dahl ger eina lítla broyting av kunngerðini, sum fyriskrivur reglurnar um trygdarskeið (kunngerð nr. 20 frá 22. apríl 2010 um sjóvinnubrøv og førleikakrøv til manning við skipum).

Undantøk verða eisini gjørd frammanundan, eitt nú sleppa skúlanæmingar í starvsvenjing við fiskiskipum, uttan at tey verða kravd á trygdarskeið fyrst